

Inko vsek dan nase
daj in prazniki.
Last day except Sundays
and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LET—YEAR XVI.

Cena lista 5c 25.00. Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago,

III., pondeljek, 25. junija (June 25), 1923.

Subscription \$5.00
Yearly

Uredniški in upravni pro-
stori: 2657 N. Lawndale ave.

Office of publication:
2657 N. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4625.

STEV.—NUMBER 143.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

SENATORJI OBETAJO VRČ BOJ RADI HAŠKEGA SODIŠČA.

Predsednikov nasveti za izpre-
menbo v mednarodnem tribunalu
pojdijo pred svetovni senat v mese-
cu decembra letos.

PRIZAKOVATI JE PA TOLIKO
PRIĐEKOV IN PRISTAVKOV,
DA UTEgne BITI PREDLOG
SAM PRIĐEŠAN.

Washington, D. C. — Politični
vredniki ne vedo sedaj še prav
dobro, koliko je vplival predsed-
nikov govor v St. Louisu na sena-
torsko opozicijo proti administra-
tivskemu predlogu za mednarod-
no sodišče.

Predsednikov nasveti za iz-
prembo metod v poslovanju in
izbiranju sodnega osebja bodo iz-
delali in sestavili v obliki raznih
pridržkov za predložitev senatu,
ki se snide na zasedanje v mesecu
decembra letos. Poleg teh amend-
mentov in pristavkov pa bo pred-
ložil odsek za vnosno zadave, ki
mu nadeljuje senator Lodge, ne-
kaj svojih lastnih pridržkov. Ta-
ko bo od vseh strani cela kopa
samih pridržkov. In če bo sena-
tor Lodge tako radodaren z nji-
mi, kakor je bil v zadavi lige na-
rodov, potem je prav težko misli-
ti na to, da bi bile Združene dr-
žave kdaj članica haškega med-
narodnega sodišča, dokler je pod
okriljem lige narodov.

Vrheta pa utegnjo ti pestri in
nasprotujoči si pridržki izvati
vrč boj v senatorski zbornici med
administracijskimi zagovorniki in
tistimi, ki so nasprotni vsemu, kar-
ki le malo dale po vrnjih za-
stavljenih.

Demokratje ne bodo nikoli pri-
tegnili Hardingovemu predlogu
za samostano svetovno sodišče.
Tako se je izjavil demokratični se-
nator Caraway iz Arkansasa.

Triinštirideset demokratov je
v novem senatu, in treba je dve-
tretjinske večine ali štiriinštirideset
glasov za odobritev pred-
sednikovega predloga gledje na
to, da postanejo Združene države
članica mednarodnega sodišča.
Predsednika bo moral podpirati
precej demokratov, sicer je usoda
njegovega predloga zapetljena že
kar vnaprej.

Kakor meni arkanski sena-
tor, bi sagnat z odobritvijo pred-
sednikovega predloga zavselej o-
krnil Združene države vsake od-
zivne besede v izbiranju medna-
rodnih sodnikov.

Že po sedanjih pravilih med-
narodnega sodišča bi ne imelo Zdru-
žene države nobenega pravega
zastopnika v mednarodnem sodi-
šču, in zato bi tudi ne imelo no-
bene odločilne besede v izbiranju medna-
rodnih sodnikov.

Že po sedanjih pravilih med-
narodnega sodišča bi ne imelo Zdru-
žene države nobenega pravega
zastopnika v mednarodnem sodi-
šču, in zato bi tudi ne imelo no-
bene odločilne besede v izbiranju medna-
rodnih sodnikov.

"Ko je bil predsednik Harding
še senator, je nasprotoval temu,
da bi naj Amerika vstopila v li-
go narodov, ker je ta narod pre-
važen, da bi sprejet članstvo, ko-
der bi imel samo en glas napram
šestim za angleško kraljestvo. Se-
daj pa se postavlja na stališče, da
amo popolnoma varni tam, kamor
gremo sploh brez vsakega glasu.

Prohibicija poražena v Manitobi.

Volile so s splošnim glasovanjem
sklenili, naj vlada prodaja
pijece.

Winnipeg, Man., Kanada. —
Volile province Manitoba so 22.
junija odglasovali, da naj gre pro-
hibicija v koš in vlada naj pre-
vzame trgovino z opojnimi pijs-
čami. Doslej je bila province suha
kot Sahara in suhaški generali so
avto verjeli, da ne bo nikdar več
deževalo. Toda ljudje so obrnili
drugače.

Popolno število glasov za in
proti še ni znano, toda večina
proti suhi je velika. Mesto Winni-
peg je glasovalo z 25,000 glasovi
večine proti prohibiciji. Porodila
je drugih 40 volilcev v provinci ka-
žejo 2200 glasov večine, to pa iz
takih krajov, kjer so se suhači na-
dajali največ glasov za suho.

Chicago, Ill. — Petdeset ti-
soč državnih nameščencev je sto-
pilo v pasivno resistenco, ko niso
dobili povisjanja plače kot so zah-
tevali. Železničarji so obljubili, da
se tudi oni pridružijo, če bo v žida-
kaj nagajala uradnikom.

Pregled dnevnih do- godkov.

Amerika.

Harding se je v svojem drugem
govoru izrekli proti nacionalizira-
nju železnic.

Senatorji napovedujejo vrč
boj radi svetovnega sodišča.
Amerika ima program za ome-
jitev bojevanja v zraku.

Zanimiva izjava profesorja, ki
pravi, da 75% ameriških dijakov
dvomi o bibliji.

Howat je odgovoril Lewisu.
Politična konferenca delavcev
in farmarjev je sklicana v W.
Virginiji.

Kongres mogoč zatraži moje ob
Kanadi in Mehiki proti vtihotap-
ljanju imigrantov.

V Alaski se je pojavila vrčina.
Inosemstvo.

Poraz prohibicije v Manitobi.
Francozi zopet ubili tri Nemce
v Poruhru.

Francoska vlada noči odgo-
vori Angliji.

Vulkan Etna se je pomiril, toda
Italijo je zadela druga nezgoda:
v pokrajinh na severu je zapadel
sneg.

JEČA—ZABAVIŠČE ZA BOGATAŠE.

Milijonar, ki je oslepari vlado med
vojno, je predsel štiri meseca
in dobré se mu je godilo.

Leavenworth, Kans. — (Feder.
Press.) — Včasih se justica grdo
sposabi in zapre milijonarja v jeb-
ojo — ali kaj pomaga? Kadar pride
bogataš v jebjo, pride v zabavišče,
kjer se dobro spočije in naredi na-
čert na nove lumparije.

Illinoiski milijoner Wolf je
bil obsojen na eno leto in en dan
zapor radi vojnih sleparij, je bil
v tukajnji kaznilnici štiri meseca
in predsednik Harding ga je po-
mlistol.

Wolf in njegov sin sta
med vojno prodajala vladu staro
in preperelo umje za novo, spra-
vila lepo tisočake in prišla pred
sodišče. Stari je dobil eno leto, sin
pa dve leti ječa. Stari Wolf je zdaj
prost, sinu je pa kazen znižana na
osem mesecov.

Illinoiski milijoner Wolf je
bil obsojen na eno leto in en dan
zapor radi vojnih sleparij, je bil
v tukajnji kaznilnici štiri meseca
in predsednik Harding ga je po-
mlistol.

Wolf se ne moreta čisto nič pri-
točiti. Stari je imel "delo" v bol-
ničnici, dasi je zdrav in močan kot
medved; kaznilniške oblike ni
imel nikdar na sebi. V ječi je imel
privatno sobo s pisalno mizo in
pisalnim strojem. Njegova hrana
je bila najboljša, kar je premore
ječar in vrhutega je dobival od
zunaj sadje in sploh vse, česar si
je počelel. Enako postrežbo in za-
bavno imajo njegov sin.

Kakor meni arkanski sena-
tor, bi sagnat z odobritvijo pred-
sednikovega predloga zavselej o-
krnil Združene države vsake od-
zivne besede v izbiranju medna-
rodnih sodnikov.

Že po sedanjih pravilih med-
narodnega sodišča bi ne imelo Zdru-
žene države nobenega pravega
zastopnika v mednarodnem sodi-
šču, in zato bi tudi ne imelo no-
bene odločilne besede v izbiranju medna-
rodnih sodnikov.

Že po sedanjih pravilih med-
narodnega sodišča bi ne imelo Zdru-
žene države nobenega pravega
zastopnika v mednarodnem sodi-
šču, in zato bi tudi ne imelo no-
bene odločilne besede v izbiranju medna-
rodnih sodnikov.

"Ko je bil predsednik Harding
še senator, je nasprotoval temu,
da bi naj Amerika vstopila v li-
go narodov, ker je ta narod pre-
važen, da bi sprejet članstvo, ko-
der bi imel samo en glas napram
šestim za angleško kraljestvo. Se-
daj pa se postavlja na stališče, da
amo popolnoma varni tam, kamor
gremo sploh brez vsakega glasu.

Howat odgovarja Lewisu.

Gibanje naprednih rudarjev ni
"dualni unionizem".

Pittsburgh, Pa. — (Feder. Press.) —
Alexander Howat, bivši pred-
sednik 14. distrikta rudarske uni-
je (Kansas), ki se zdaj mudi na
potovanju po rudarskih naselbi-
nah v Penni, je na Lewisov poziv
da rudarji ne smejo podpirati
Mednarodnega odbora rudarjev,
ker da je to med drugim "dualni
unionizem", odgovoril, da se Le-
wis grdo moti. Gibanje naprednih
rudarjev, kot je bilo začetano na
zadnji konferenci v Pittsburghu,
ni noben "dualni unionizem".

Alexander Howat, bivši pred-
sednik 14. distrikta rudarske uni-
je (Kansas), ki se zdaj mudi na
potovanju po rudarskih naselbi-
nah v Penni, je na Lewisov poziv
da rudarji ne smejo podpirati
Mednarodnega odbora rudarjev,
ker da je to med drugim "dualni
unionizem", odgovoril, da se Le-
ewis grdo moti. Gibanje naprednih
rudarjev, kot je bilo začetano na
zadnji konferenci v Pittsburghu,
ni noben "dualni unionizem".

Arizoni je pa zima! Čudne iz-
premembe v Klimi.

Washington, D. C. — Vročina
na severu, mrz na jugu — tak je
najnovejši narobe svet!

Iz Alaski poročajo o nenavadni
vročini. V Eaglu so imeli zadnji
petek 84 stopinj, v Juneauju pa
70. — Strokovnjaki so mnenje, da
tisto vreme v Alaski prihaja iz
mirnega atmosferskega položaja
in vsled pričetka šestmesečnega
dneva, ko ne prestano sije solneč-

Nenavadni mrz v Novi Mehiki
pa izvira iz mrdilnih zračnih tokov,
ki so se pripodili ob pacifični oba-
viški iz polarnih krajov.

Temperatura na otoku Jan
Mayenu je bila 22. julija 34 stopinj,
na Spitzbergenu 26, v Londonu 60, Parizu 66, na Dunaju 54,
v Kopenhagenu 52, Lisabonu 66 in
na Azorih 66.

Dunaj, 23. jun. — Petdeset ti-
soč državnih nameščencev je sto-
pilo v pasivno resistenco, ko niso
dobili povisjanja plače kot so zah-
tevali. Železničarji so obljubili, da
se tudi oni pridružijo, če bo v žida-
kaj nagajala uradnikom.

50,000 uradnikov v Avstriji v
pasivni resistenci.

Dunaj, 23. jun. — Petdeset ti-
soč državnih nameščencev je sto-
pilo v pasivno resistenco, ko niso
dobili povisjanja plače kot so zah-
tevali. Železničarji so obljubili, da
se tudi oni pridružijo, če bo v žida-
kaj nagajala uradnikom.

HARDING NI ZA PO- DRŽAVLJENJE ŽELEZ- NIŠKIH SISTEMOV

Poslušalstvu v Kansas City je po-
vedel Harding, da bi bila vladna
kontrola nad ameriškimi železni-
cami kolapsalna polomija.

DOMAČI PROBLEMI ZAMINA-
JO AMERIŠKO LJUDSTVO, KI
PA MEDNARODNO SODIŠČO

Kansas City, Kans. — Predsed-
nik je izpostil v svojem govoru
ki ga je imel tukaj dne 22. junija,
mednarodno sodišče ter se po-
čal samo z domačimi vprašanji in
zadevami.

V konvenčni dvorani je pred-
sednik govoril o prevozni vpra-
šanji. To je zadeva, ki je važna
za vse poljedelske kraje na za-
padu.

Harding je obljubil, da se bo
kongres posvetil prihodnjo zimo
prevoznu problemu. Priporavnili
je tudi, da bi bilo dobro, če bi se
v veliki meri posluševali poved-
nih potov na celini.

Predsednik je predložil načrt,
kako bi se doalo ozdraviti prevo-
zne bolezni, na katerih tako hudo
kongres je obljubil.

To je bila obnovitev načrta, ki
ga je predložil svojčas senator
Cummings iz Iowa kot načelnik
senatnega meddržavnega, trgov-
skega odseka. Načrt stremi za
tem, da naj bi se vse železnice si-
loma spojile v omejeno št. vzdol-
nosti, da bi se oblačili na skupino
nemških delavcev, ki so napadli ne-
kega Nemca, kateri je kršil pasiv-
no resistent in prevzel delo od
Francozov; tretji je bil ubit v
Recklinghausenu, ko se je upri-
premili železničarji.

Predsednik je dejal, da bi ni-
kakor ne podpiral kakake proti-
stavarske postave, ali priponil
pa je, da bi mogel kakšen tribu-
nal preprečiti vsako morebitno
stavko.

Mašo po ovinkih je pokajal go-
tov železnic, ki se niso zmenile
(Dalje na 3. strani.)

Vročina v Alaski!

Washington, D. C. — Vročina
na severu, mrz na jugu — tak je
najnovejši narobe svet!

Iz Alaski poročajo o nenavadni
vročini. V Eaglu so imeli zadnji
petek 84 stopinj, v Juneauju pa
70. — Strokovnjaki so mnenje, da
tisto vreme v Alaski prihaja iz
mirnega atmosferskega položaja
in vsled pričetka šestmesečnega
dneva, ko ne prestano sije solneč-

Nenavadni mrz v Novi Mehiki
pa izvira iz mrdilnih zračnih tokov,
ki so se pripodili ob pacifični oba-
viški iz polarnih krajov.

PROSVETA

GLASILLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrša.

Naročnina: Zadnjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto. \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri meseca, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenske National Benefit Society.

Owned by the Slovenske National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Junija 20-23) poleg valge imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnem poteklo naročnina. Ponovite je pravno, da se vam ne ustavi list.

SLADKORNI TRUST DOBRO MOLZE.

Letos je sladkor dosegel zopet pravo oderuško ceno. Sladkorni trust našteva v časopisu po svojem golem orodju razne vzroke, ki so podražili sladkor, da mu ni treba navesti edino pravega vzroka za podražitev sladkorja, ki se da povedati z eno samo besedo in ta je — profitarstvo, omogočeno v današnjem gospodarskem sistemu.

Ko so bili delničarji American Beet Sugar kompanije lepo zbrani, da se pogovore o dobičkih, katerih so bili deležni, ker farmarji sade sladkorno peso, jo prodajajo trustu, da jo delavci spremene v sladkor, je predsednik kompanije, neki mr. Duval povedal delničarjem podrobnosti, katere so najboljši dokaz, da so lahko zadovoljni s svojim predsednikom. Duval je povedal delničarjem, da je kompanija imela med prvim aprilom in 16. majem tega leta \$2.23 čistega profita pri vsaki vreči sladkorja, ki je tehtal sto funtov. Lani ravno ob tem času je pa imela kompanija samo pet in dvajset centov dobička pri sto funtih sladkorja.

Zakaj se je sladkor podražil? Neumno vprašanje! Kompanija je imela več dobička pri sto funtih sladkorja, kot jo je stala prodejka tega sladkorja. Na to pridejo za njo še drugi, ki hočejo imeti profit. Tu je železniška družba, ki si misli, ako drugi imajo visoke profite od sladkorja, zakaj bi jih ne imela jaz, ki ga prevažam. Za njo pridejo trgovci na debelo.

Trgovina je dandanes tako fino upeljana, da mora vsak trgovec vse kupiti pri trgovcu na debelo, kar on prodaja na drobno.

Trgovec na drobno ne more ničesar naročiti direktno pri tovarnarju. Parasitje so tako ustvarili še en parazitico sloj, da ga prehranjujejo dobro oni, ki delajo in garaže. Včasi se zgodi, da ti trgovci na debelo prodajajo produkte drug drugemu z dobičkom, ako vidijo, da je prilika ugodna, da oderejo ljudstvo. Kadar so produkti napravili to pot, so se že precej podražili, preden pridejo v prodajalno trgovca, ki prodaja na drobno. Ta zopet prihaja k ceni nekaj, kajti on pravi, da od samega čistega zraka ne more živeti nihče, pa magari če udihava v sebe najčisteji in najfiniji zrak. Končno doseže produkt konzumenta. Cena je silno narasla in je navadno trikrat tako visoka, kot znesejo stroški za sirovine in delo.

To so vzroki, ki draže sladker in druge produkte. Ti vzroki so v sedanjem gospodarskem sistemu in zanje niso odgovorni posamezni ljudje. Odgovorna zanje je celota, vse ljudstvo, ki voli v postavodajne zvore poslanice, ki so z dušom in telesom za gospodarski sistem, kateri podražuje ljudstvu življenske potrebščine.

Zastonj sta tarnanje in zabavljanje, tudi prokljanje nič ne pomaga, ali pa toliko kot molitev, dokler se ljudstvo ne zaveda, da mora pričeti s čiščenjem v svojem interesu pri volitvah. Dokler ljudstvo verjame, da ga profesionalni političarji povedejo v obljudljeno deželo, v kateri se cedita med in mleko, ostane gospodarski sistem, ki bo ljudstvu dražil vse, kar neobhodno potrebuje za svoje življenje. Sladkorni trust in drugi trusti bodo dobro molzli, dokler ljudstvo ne obrne svojega hrbita profesionalnim političarkom starih strank, ki so ob času volitev pripravljeni ljudstvu obljudbiti luno z neba, po končanih volitvah mu pa pokazati f...

Ljudstvo varata samega sebe, ako verjame v obljuhe profesionalnih političarjev starih strank. Podobno je človek, ki ponoči sanja o finih pojedinah, zjutraj se pa prebudi s praznim želodcem in nima kaj dati v usta, ker je v sanjah pozabil, da ni v omari pesti moke, soli in skorjice kruha. V takih opojnih sanjah se nahaja tudi ljudstvo, ki verjame v obljuhe profesionalnih političarjev starih strank, ker pozabi, da je bilo že stokrat izdano z ravnimi takimi obljuhami — naslikanimi daleč tam v oblakih,

ALI KOMPANIJSKA UNIJA POKA?

Ravnatelji pennsylvanske železniške družbe so sanjali, da so za vselej porazili delavce v svojih delavnicah, ko so zasnovali s pomočjo petoliznikov in priganjačev kompanijsko unijo. To veselje je bilo kratko in sčasoma se je celo spremenilo v žalost, ker je načrt popolnoma spodeljal in ponesrečil, kar pripovedujejo zadnje vesti.

Popolnoma izbrana delegacija po željah železniških ravnateljev je odpotovala v Philadelphijo, da konferira z železniškimi ravnatelji. Kasnejša vest pa pravi, da železniška družba naznanja, da bo delavcem v železniških

delavnicah "dovoljeno" zopet glasovati. Do glasovanja ni seveda prišlo in delegacija se odreka pravica, da zastopa železniške delavce, ker so delavci niso izvolili s splošnim glasovanjem.

To so hudi časi za železniške ravnatelje, posebno pa za "general" Atterburyja, ki je bil prepričan, da je med železniškimi delavci tako iztrebil in zatrli gibanje za zboljšanje delavnih in življenskih razmer, da nikdar več ne oživi.

SLIKE IZ NASELBIN.

East Helena, Mont. — Čez določni Prickly Pear se razstavlja mehki juninski večer. Topolova drevesa, med katerimi se skrivajo naši domovi, žumlajo v tankem vetru. Od zapada pod senco kapitola odsevajo luči glavnega mesta Helene. Od rudotoplinske žari odsevajo rudične rude, katero razsvljajo črni hrib. Ljudje se hladijo pred hišami, počivajoči od napornega dela. Tu stoji gruša fanov v svojih važnih pomembnih ljubeznih, godbi in drugih zanimivosti, tam stoji zopet svet zastreljenih deklet s smehom na licah. Menijo se o tem in onem ne baš pregrudem 'fantulinu'.

Na polje hladna rosa pada, na nebuh vnema svet se žar; ljubezen diha zemlja mlada, ljubezen diha vsaka stvar.

Easthelienski pedlarski klub se bliža svojemu razpadu. Kar dva navdušena člana je izgubil sedaj. Prvi je stopil v sladek zakonski jarek Štefan Štrekelj. Porodil se je z gđ. Anges Sodja. Bila je velika veselica in se po poročilu manjkanja bojkij darov. Kmalu za tem sta si obljubila vedno svetobo Frank Novak in gđ. Ema Smith. Obema voščijo rojaki obljuboše.

Leskeče ti venec poročni v la... in sreči ti v prahu trepeče; krog usten rudečnih igra se na... smeh, a solza v očeh ti leskeče.

Rojak Strainer se je preselil na farmo, kjer se bavi z divinorejo. — Rojaka Francka Sasaka je napadel hud revmatizem, da se mora sedaj zdraviti v bolnišnici. — Frank Laznik je odšel na obisk v starodomovo. Mestni župan Maka je odredil, da ne smejo avtomobili po mestu voziti češ pet milij na uro. Kdor to prekrije, ga bodo "manjhej" preganjali.

Dne 4. julija se bo vrnila rokoborba med Dempseyem in Gibonsonom v Shelby, Mont. To mesto je oddaljeno od nas približno 230 milij. Znamenito je po svojih oljnih vrelcih. Sedaj že delajo ogromno stavbo, ki bo veljala čez 60 tisoč in en sam sedež bo baje stal od \$20 do \$100. Že sedaj je tam polno beznja in vsake vrste uzmivočev, ki si obetajo bogato življenje. Priprsti človek bi si pač mislil, da tak mogotev mera imeti vsega dovolj ter si ne more nič boljšega pozeleti. Pa le to, vedno hoče nekaj boljšega. Biti hoče baje predsednik in potem, kar še vse bo prišla, ako mu ne bo ob pravem času izpodletelo. Zaenkrat je dosegel precej svojih namenov, kajti previdno dela, dobro zna mesti ljudi, da spijo z odprtimi očmi.

Ko bi rojaki le vedeli, kako so po teh malih mestecih, kjer ni našega slovanskega naroda, pač pa

so največ tu rojeni, ki se štejejo Američani, vsi odkraja za kapitliste. Ko sem čital "Prosvečen", da je imel Debs govor v Racinu, Wis., sem si mislila, naj bi

bil v Burlington držat govor, saj

ni daleč od Racina, pa bi gotovo

ne odnesel zdrave kože. Vse boljše

pa bi opravil kak škof, kakor se

je to zgodilo pred dvema leti, ko je škof prisel birmat.

Malo je manjkal, da ga niso na rokah

sili po mestu, potem so pa še rekli, kako je "smart" in pa tako

dober, da je težko dobiti boljšega

od njega.

"Naše družinske razmere" pa

je zmisli, da si nekateri vsled

tega tako slabo tolmačijo, ker je

vmes beseda "družinske" in tako

pomeni, da se pod tem naslovom

priobčajo le taki dopisi o prete-

kih med možem in ženo ter se

dva ločita, da potem ni tako.

Kdor je bolj pozno čital o dru-

žinskih razmerah od začetka, je

mogel priti do preprčanja, da so

si dopisovalci in dopisovalke

le branili svojo čast, kar ima danes

vsakdo pravico narediti. Po

mojem mnenju bi se moral naslov

glasiti "Naše razmere". A moj

namen ni učiti ali narekovati u-

redniku, ki bolje ve kaj je;

je svoje misli sem povedala. "Naše

razmere" bi si vsak lahko tolmačil,

kaj pomenijo, ker v razmerah

ne živijo samo družine, pač pa

tuji samic.

Ramsey, Ohio. — Že precej časa

nisem videl iz naše naselbine

nikeve vesti, pa še sedaj nimam

nič veselega za poročati. Dne 15.

junijsa je umrl po dolgi bolezni br.

Mike Mrak. Pogreb se je izvršil

na 17. juniju po civilnem obredu.

Da je bil ranjki priljubljen in da

članstvo skrbila za svoje sobrate, se

je pokazalo pri sprevodu na po-

magati, pa naj bi opisal svoje razmere pod tem naslovom. Mogče bi mu kdo drugi, ki je imel že iste izkušnje, pomagal z nasvetom.

Tako bi po mojem mnenju delal eden za vse in vse za enega, ne pa kakor sem čital v štev. 141. Ko čitam oni dopis, pa vidim, da to ni dopis, temveč uganka, katere sem kot zvesta citateljica "Prosvečen" precej razrešila. Kdo je in kaj pomeni, pa ne povem, pač pa, kdor hoče vedeti, naj vzame številke 122, 129 in 141 tega lista, pa bo lahko razrešil, kaj pomeni uganka.

V št. 138 pove dopisovalec, iz kakih ostankov je žena ustvarjena. Dasi zmes skupaj vse slabino nič dobrega ne pridene, vendar prizna, da Adam brez nje ni mogel živeti ne prej ne potem. To je ženske le niso absolutno od moških odvisne, kot je nekdo plisel v številki 119.

Če ne bo šlo vse skupaj v koš, bom pa še jaz napisala legendo, iz česa je bil ustvarjen prvi človek. Katoliška vera pravi, da je iz prsti, a tisti, ki še več vedo, pa pravijo, da je ustvaril v petih dneh vse in vse je rodilo in živel. Pa bog ni bil s tem zadovoljen, prvič, ker je videl, da mu vse lepo rodi in živi, le neki hribček je ilovice in pomešan s kamnom, noči roditi in živeti, drugič ni bil bog zadovoljen z svetom, ker je sprevidel, da bo imel preveč dela. Misil si je tudi, kaj mora vse to hasnilo, ako ne bo nihče videl mojega dela in ne užival. Sprevidel je, da je napravil veliko neumnost, ko je ustvaril svet, a v svoji modri glavi je sklenil, da bo ustvaril še neko bitje po svoji podobi, pri čemer bo porabil ono ilovico in kamenje. Ilovica naj bo meso, kamenje pa kosti, je rekel. Pa je začel izdelavati možnosti dan, ker je hotel, da bo šest delavnikov. Izdelal je že vse, za možane pa ni bilo materiala, pa je vse kos votle slame, jo vtaknil v ilovico in pilnili notri s svojo sapo. Šele potem je bil človek eto po njegovem podobu.

Pa kakor ni bil bog zadovoljen, ko je vse imel, tako tudi človek ni nikoli zadovoljen, ker je ustvarjen po božji podobi. Neskončno dobroljivo bog je dal človeku ves svet, da se je tako rešil skril in del. Izgovoriti je hotel besedo Amen, pa se mu je zagovorilo in reklo je Adam. In ta nezadovoljni Adam, kakor ni bil zadovoljen, ko je bil brez žene, tako ni bil, ko je bio en. Bog se ga je pa naveličal poslušati in mu rekel: V potu svojih rok in glave si posledi mesto, pa živi, kakor te je volja. Tako se sedaj živijo njegovi potomci, nezadovoljni kot je bil on sam.

Eva pa, kakor jo rojak opisuje, da ima nekaj lumičje zvijača, se ni pustila ugnati kar v kožji rog in rekla mu je: Ne dam se ugnati v kožji rog se name bodo že odpreli oči in bova vsaj videla, iz česa sva narejena. Ali ni res tako? — Narodnica.

Hujskanje farmarja preti delavcu.

Kapitalistični tisk se še vedno peče s staro igro hujskanja farmarskih delavcev proti industrijskim delavcem v mestih. Trobila delodajalec dokazujejo farmarju, da so visoke meze delavcev krije v nizkih cen farmarskim pridelkom in da je medni delavec farmarjev izkoriscen

PROSVETA

Dajstvo ne veruje v
biblijo in religijo.

(Federated Press.)

Los Angeles, Cal. — Američko visokošolsko dajstvo obojega spola je polno dvomov o veri in svetem pismu.

To tega preprizanja se je dočkal profesor M. A. Honline, ki je naslopljen znamenit v verskih in šolskih krogih. Svoja dognanja v tem oziru je dal objaviti. Ta se glase nekako takole:

"Tekom zadnjega leta," je dejal ta profesor, "sem govoril s petdeset tisoč visokošolskimi dajstiki ter se overil, da je 55 odstotkov dajstnikov in 79 odstotkov dajstkov veliko hudo pohujanih, kar se tiče verskih nauk."

"Glede na sveto pismo se vprašuje na visokošolska mladina takole:

'Kaj je biblija?'

'Odšod se je vzelista tista biblija?'

'Kako prenovevati biblije in kako jo tolmačiti?'

Takšna vprašanja niso po mnenju profesorja Honline znaki verškega propadanja. Ali če jih ne bodo prizgledi faktorji pravilno odgovorili, utegne priti vera v veliko nevarnost.

To profesorjevo priznanje, namreč da veruje približno samo še kakih dvajset odstotkov visokošolske mladine v svetopisemske bajke in bedaste verske dogme, je zelo razveseljivo. Svojčas ni bilo niti dvajset odstotkov dajstnikov, ki bi si upali dvomiti o bibliji in veri. Danes je to malo drugade. In kakor je zatrdno upati, bo v doglednem času jelo že tistih dvajset odstotkov dvomiti, saj ne more nihče dati zadovoljivih odgovorov na gornja vprašanja, od kar vse tiste svetopisemske bajke, čemu prenovevati izmišljene reči, zakaj verovati v dogme, ki se jim ustavlja zdrava pamet.

HARDING NI ZA PODREAV-
LJENJE NAŠIN ŽELEZNIC.

(Nadaljevanje s prve strani.) Za ukrepe in odredbe zveznega železniškega delavskega sveta v zadnjem sporu železničarjev po železniških delavnicih.

Pošlušalstvo je prisrčno sprejelo predsednika, ko je stopil na govorniški oder. Dvorjan je bila nabitno polna, in prvo pozdravno navdušenje je trajalo kakih pet minut.

In ko je ni prečital svoje poslanice prav do konca, je bilo že opaziti med poslušalstvom nekakšno nepokojnost. Ko je dokončal svoj govor, mu je občinstvo pridrilo ponovno prisrčno ovacijo.

To, da se ni predsednik dotaknil mednarodnega sodišča v tem svojem govoru, je jasno značilno.

Vprašanje mednarodnega sodišča so sprejeli tukajšnji ljudje zelo hladno. In tistega navdušenja, ki so ga mislili njegovi zagovorniki zbuditi med ljudstvom na zapadu, ni bilo.

Senator Borah je imel prav, ko je rekel, da ne mora imeti zapad nobenega posla z mednarodnim sodiščem.

Odslej bo najbrž čedjalje manjčuti o mednarodnem sodišču na zapadu. Edino domati problemi utegnje zbuditi zanimanje za predsednikovo potovanje, kakor se je o tem moral prepričati predsednik sam v četrtek zvečer.

AMERIKA BO ZAHTEVALA O-
MEJITEV ZRAČNEGA VOJE-
VANJA.

(Nadaljevanje s prve strani.) Ktva, ko se hoče rešiti s pomočjo zračnih sredstev.

Uporabljana zračnih vozil v svrhu razširjevanja te ali one propagande ni smatrati za nepostavljeno sredstvo vojevanja.

Bombardiranje iz zraka v ta namen, da bi bilo civilno prebilvalstvo oplašeno in da bi bilo učinkovito zasebno premoženje, ki ni v vojaški službi, je prepovedano.

Zračno bombardiranje v svrhu izsiljevanja denarja in kontribucij je prepovedano.

Zračno bombardiranje je povestno le tedaj, kadar gre za učinkovite vojaške predmetov, če bi to prineslo korist v vojaškem oziru.

Še dokaj drugih določb je v tisti predlagani pogodbji, ali to so le manjšega pomena.

Iz zasedenega ozemlja, železniško ravnatljstvo v Trstu mora odpustiti iz službe vse one železničarje, ki so bili sprejeti v službo po napovedi vojne Italije od strani Avstrije in ki se niso borili v laški vojski. Takih železničkih uslužencev je v Julijski pokrajini skoraj 400.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

Spoštni položaj. Vladni departmément za delo poroča, da so mezdne v tovarnah povprečno narasle za 3 odstotke v mesecu maju. Poročilo se nanaša na 6075 tovarniških podjetij v 47. manufakturnih industrijah, v katerih je bilo v maju zaposlenih 2,249,425 delavcev, katerih skupni tedenski zaslužek znaša \$60,219,175. Ista podjetja so imela v aprilu 2,242,500 delavcev in skupna tedenska mezda je bila \$57,847,236. Na temelju teh nepretehanih številk zaključuje departmément za delo, da se je povprečna tedenska mezda povečala za nekaj tri odstotka. Industrije, ki kažejo največ poviška, so litarne in tovarne za stroje, jeklarne in železarnne, tekstil, opokarnice in lesne tovarne. Industrije jekla in železa, avto, dovršenega suknja in platna, železniških vozov, avtomobilov in bombažneg ter volnenega blaga pokazujojo največji narastek v zaposlenih delavcev, namreč 40 do 50 odstotkov v maju. Edino v tobačni industriji je padlo število delavcev v omenjenem mesecu.

OB INSTALACIJI ŠKOFA VELIK TEPEŽ.

Chicago, Ill. — Mnogo zanimivega in bedasteverske dogme, je zelo razveseljivo. Svojčas ni bilo niti dvajset odstotkov dajstnikov, ki bi si upali dvomiti o bibliji in veri. Danes je to malo drugade.

In kakor je zatrdno upati, bo v doglednem času jelo že tistih dvajset odstotkov dvomiti, saj ne more nihče dati zadovoljivih odgovorov na gornja vprašanja, od kar vse tiste svetopisemske bajke, čemu prenovevati izmišljene reči, zakaj verovati v dogme, ki se jim ustavlja zdrava pamet.

HARDING NI ZA PODREAV-
LJENJE NAŠIN ŽELEZNIC.

(Nadaljevanje s prve strani.) Za ukrepe in odredbe zveznega železniškega delavskega sveta v zadnjem sporu železničarjev po železniških delavnicih.

Pošlušalstvo je prisrčno sprejelo predsednika, ko je stopil na govorniški oder. Dvorjan je bila nabitno polna, in prvo pozdravno navdušenje je trajalo kakih pet minut.

In ko je ni prečital svoje poslanice prav do konca, je bilo že opaziti med poslušalstvom nekakšno nepokojnost. Ko je dokončal svoj govor, mu je občinstvo pridrilo ponovno prisrčno ovacijo.

To, da se ni predsednik dotaknil mednarodnega sodišča v tem svojem govoru, je jasno značilno.

Vprašanje mednarodnega sodišča so sprejeli tukajšnji ljudje zelo hladno. In tistega navdušenja, ki so ga mislili njegovi zagovorniki zbuditi med ljudstvom na zapadu, ni bilo.

Senator Borah je imel prav, ko je rekel, da ne mora imeti zapad nobenega posla z mednarodnim sodiščem.

Odslej bo najbrž čedjalje manjčuti o mednarodnem sodišču na zapadu. Edino domati problemi utegnje zbuditi zanimanje za predsednikovo potovanje, kakor se je o tem moral prepričati predsednik sam v četrtek zvečer.

AMERIKA BO ZAHTEVALA O-
MEJITEV ZRAČNEGA VOJE-
VANJA.

(Nadaljevanje s prve strani.) Ktva, ko se hoče rešiti s pomočjo zračnih sredstev.

Uporabljana zračnih vozil v svrhu razširjevanja te ali one propagande ni smatrati za nepostavljeno sredstvo vojevanja.

Bombardiranje iz zraka v ta namen, da bi bilo civilno prebilvalstvo oplašeno in da bi bilo učinkovito zasebno premoženje, ki ni v vojaški službi, je prepovedano.

Zračno bombardiranje v svrhu izsiljevanja denarja in kontribucij je prepovedano.

Zračno bombardiranje je povestno le tedaj, kadar gre za učinkovite vojaške predmetov, če bi to prineslo korist v vojaškem oziru.

Še dokaj drugih določb je v tisti predlagani pogodbji, ali to so le manjšega pomena.

Iz zasedenega ozemlja, železniško ravnatljstvo v Trstu mora odpustiti iz službe vse one železničarje, ki so bili sprejeti v službo po napovedi vojne Italije od strani Avstrije in ki se niso borili v laški vojski. Takih železničkih uslužencev je v Julijski pokrajini skoraj 400.

ročniški poveljnik je prišel še potem, ko so fašisti še oddali in skruto bi bil arstiran in zapri Andrijaševskega sina, ker je zvonil piast zvonova. Po dolgem trudu se je vendar posrečilo ogenj pogasiti. Dne 14. in 15. majnika so fašisti kopet prišli pred hišo in vrgli na streho dve bombe ter strejali s samokrosi v okna. Zelo značilno je, da so oziroma prišli vedno, ko so fašisti oddali in da so pravili že one dni prej po vasi, da je namenjeno, da se bo Andrijaševa hiša začigala. Dne 17. maja je bil ponovno podatkanj ogenj in hiša je ta dan zgorjela do tal.

Dne 14. majnika je prišlo pred hišo Antona Tončiča-Cekina v Zrenju pri Poreču približno 30 fašistov, ki so bili vsi oboroženi s puškami in bombami. Vdrli so v hišo, razdiali vse pohištvo in izpuštili v kleti po tleh skoraj 70 hektolitrov vina. Tončič je moral z vso družino zbolelati kasnejše v Jugoslavijo, ker so ga iskali povrnodi, da ga ubijejo.

Dne 11. maja so prišli v hišo Ivana Gržiniča v Roču fašisti, od katerih se je javilo imena oblasti.

Zapovedali so ženi Gržinici, naj naroči moža, da se mora odstraniti z podnebjka po volitvah iz Roča, ker da ga sicer obsodijo še pred volitvami na smrt.

Dne 12. maja so fašisti pobrali po hišah v Šmarjih pri Kopru vse slovenske glasovnice ter zagrozili zmetom, da jim pošte hiše, ako bodo glasovali za jugoslovansko volilno listo.

V Barbari pri Puli so fašisti grozili vaščanom, da zadajo celo vas, ako ne bodo volilci glasovali brez vsakega odpora, tu grozi kakšen kuter tej ali oni napredni organizaciji s "protesti", ki jih naroči sam, pa jih vendarne ni odkoder, včasih pa jo primaha v Chicago celo zaharski apostol, ki se mu je že v glavi zmehalo, od kar pije samo vodo, potem imajo laški Črnorokarji kakšno cerkevno procesijo, da potem lahko bolj potoljši zahrbno napadajo svoje žrtve in streljajo svoje ljudi kakor vrabce, ali take pa še ne, kakor je naslednja. Pa poslušamo.

Volilci iz 94. volilne sekcije v Pazinu — vsi kvetovalci — vasi Tržič — so se podali — približno 500 po številu — v Pazin, da bo dovolili. Pred samim mestom Pazinom so jih na cesti zaustavili fašisti. Zahvalili so od njih, da jim izročijo slovenske glasovnice. Ko so se našli volilci branili to storiti, so začeli fašisti strejati proti njim in metati pred njimi bombe. Nadi volilci, ki so pustili doma celo žepne nožide, so bili popolnoma brez vsega orodja in so se podali raje nazaj proti domu. Dočekali so jih približno na sredini ceste orodniki v avtomobili in kojter jih prepričali, naj se vrnejo nazaj v Pazin in steči naj gredo v mesto po tri in tri skupaj. Volilci so verjeli orodnikom in se vrnili po njih navzdvet. Ko so pa prišli na mesto, od koder so se prej vrnili, so videli naenkrat, da so obdanici od kordona fašistov, vojska in orodnikov.

Volilci iz 94. volilne sekcije v Pazinu — vsi kvetovalci — vasi Tržič — so se podali — približno 500 po številu — v Pazin, da bo dovolili. Pred samim mestom Pazinom so jih na cesti zaustavili fašisti. Zahvalili so od njih, da jim izročijo slovenske glasovnice. Ko so se našli volilci branili to storiti, so začeli fašisti strejati proti njim in metati pred njimi bombe. Nadi volilci, ki so pustili doma celo žepne nožide, so bili popolnoma brez vsega orodja in so se podali raje nazaj proti domu. Dočekali so jih približno na sredini ceste orodniki v avtomobili in kojter jih prepričali, naj se vrnejo nazaj v Pazin in steči naj gredo v mesto po tri in tri skupaj. Volilci so verjeli orodnikom in se vrnili po njih navzdvet. Ko so pa prišli na mesto, od koder so se prej vrnili, so videli naenkrat, da so obdanici od kordona fašistov, vojska in orodnikov.

Volilci iz 94. volilne sekcije v Pazinu — vsi kvetovalci — vasi Tržič — so se podali — približno 500 po številu — v Pazin, da bo dovolili. Pred samim mestom Pazinom so jih na cesti zaustavili fašisti. Zahvalili so od njih, da jim izročijo slovenske glasovnice. Ko so se našli volilci branili to storiti, so začeli fašisti strejati proti njim in metati pred njimi bombe. Nadi volilci, ki so pustili doma celo žepne nožide, so bili popolnoma brez vsega orodja in so se podali raje nazaj proti domu. Dočekali so jih približno na sredini ceste orodniki v avtomobili in kojter jih prepričali, naj se vrnejo nazaj v Pazin in steči naj gredo v mesto po tri in tri skupaj. Volilci so verjeli orodnikom in se vrnili po njih navzdvet. Ko so pa prišli na mesto, od koder so se prej vrnili, so videli naenkrat, da so obdanici od kordona fašistov, vojska in orodnikov.

Volilci iz 94. volilne sekcije v Pazinu — vsi kvetovalci — vasi Tržič — so se podali — približno 500 po številu — v Pazin, da bo dovolili. Pred samim mestom Pazinom so jih na cesti zaustavili fašisti. Zahvalili so od njih, da jim izročijo slovenske glasovnice. Ko so se našli volilci branili to storiti, so začeli fašisti strejati proti njim in metati pred njimi bombe. Nadi volilci, ki so pustili doma celo žepne nožide, so bili popolnoma brez vsega orodja in so se podali raje nazaj proti domu. Dočekali so jih približno na sredini ceste orodniki v avtomobili in kojter jih prepričali, naj se vrnejo nazaj v Pazin in steči naj gredo v mesto po tri in tri skupaj. Volilci so verjeli orodnikom in se vrnili po njih navzdvet. Ko so pa prišli na mesto, od koder so se prej vrnili, so videli naenkrat, da so obdanici od kordona fašistov, vojska in orodnikov.

Volilci iz 94. volilne sekcije v Pazinu — vsi kvetovalci — vasi Tržič — so se podali — približno 500 po številu — v Pazin, da bo dovolili. Pred samim mestom Pazinom so jih na cesti zaustavili fašisti. Zahvalili so od njih, da jim izročijo slovenske glasovnice. Ko so se našli volilci branili to storiti, so začeli fašisti strejati proti njim in metati pred njimi bombe. Nadi volilci, ki so pustili doma celo žepne nožide, so bili popolnoma brez vsega orodja in so se podali raje nazaj proti domu. Dočekali so jih približno na sredini ceste orodniki v avtomobili in kojter jih prepričali, naj se vrnejo nazaj v Pazin in steči naj gredo v mesto po tri in tri skupaj. Volilci so verjeli orodnikom in se vrnili po njih navzdvet. Ko so pa prišli na mesto, od koder so se prej vrnili, so videli naenkrat, da so obdanici od kordona fašistov, vojska in orodnikov.

Volilci iz 94. volilne sekcije v Pazinu — vsi kvetovalci — vasi Tržič — so se podali — približno 500 po številu — v Pazin, da bo dovolili. Pred samim mestom Pazinom so jih na cesti zaustavili fašisti. Zahvalili so od njih, da jim izročijo slovenske glasovnice. Ko so se našli volilci branili to storiti, so začeli fašisti strejati proti njim in metati pred njimi bombe. Nadi volilci, ki so pustili doma celo žepne nožide, so bili popolnoma brez vsega orodja in so se podali raje nazaj proti domu. Dočekali so jih približno na sredini ceste orodniki v avtomobili in kojter jih prepričali, naj se vrnejo nazaj v Pazin in steči naj gredo v mesto po tri in tri skupaj. Volilci so verjeli orodnikom in se vrnili po njih navzdvet. Ko so pa prišli na mesto, od koder so se prej vrnili, so videli naenkrat, da so obdanici od kordona faš

A. P.:

Lastovka.

(Dalje.)

In umrla ji je nenašoma mamiča. Pretuja ji je bila še takrat smrt, premislila je bila, da bi vrnala v njeno večnost, zato ni zakričala v bolečini. Sirota se je jedva zavedala, kaj je pravzaprav mrtvi.

Tam je ležala, v oni sobi, katero prestopiti se je vedno tako bala, iz katere veče tisti zagonečni mrazki hiši dušo, mraz obsovala tajnosti.

Zakaj ni papa takrat jokal?

V tej atmosferi žamre ljubezeni očetove do nje in do mrtve mamičice, je ostala senca. Maša sirotka brez matere, ki je imela le pol-oteta.

Odvodevemu bratu je kmalu priščila na pomoč sestra, ženska visoka morale, silnih udov in tujih las.

Emilija je zakašljala.

Olga se je s skrbjo nanjo in opazila, da so njene oči uprte v drugo sliko.

Na tej sliki je Emilija kot nežna mladenka. Sama lepot, ljubost in miloba — kakor mamicu. In vendar odseva iz teh velikih temnih oči neka odločnost, ki bi odvrnila siherno neubrano mico opazovalca, ki bi vsako zloto vedno nevoljivo sovrstnicu potisnila nazaj tja v oni kotiček srca, kjer se je porodila.

Prišel pa je čas spoznanja, da živi med hladnimi tuji in začelela si je svetlobe in ljubezni. Materina duša se je preselila vanjo, preobrala jo in jo poimila z velikim hrepnenjem po morju. Začutila je v prsih, da se je počašča neka tesnoba. Tudi ona je postajala nemirna, kadar so odhajale lastovke, kajti loteval se je je strah pred osamljenjem. Spomladi je počela upati, upala je celo poletje in celo jesen, dokler ni prišla zima in še njo trpljenje.

Saj bi našla utehe, ako bi smela tja, kakor bi jo bila našla tudi mamicica, da je smela vsaj tam umrati.

Mamicini starišči so vedkrat pisanli ponjo, toda oče se ni dal preprostiti, niti odgovoril ni,

Hrepnenje pa ra je večalo, peklo in žago, kakor solza na rani.

Tedaj se je pojavil on, županov Vladko. Mlad dijak je bil, vitka postava in kodraste lase je imel. Rad se ž njo razgovarjal, zato ji prišla misel, misel na rešitev. In kar je bila mamicica nekoč povedala njej o morju, to je zdaj ona povedovala Vladku; istim ognjem navdušenja, z isto veliko ljubezni. Njeno grijevanje pa je mladenica tako omamilo, da je nekoč zaupal očetu, da bi neskončno rad živel na morju. Oče je bil ponosen na sinovo idejo, ker jo je smatral za notranji glas mladenička, ki naj bi tvoril temelj njegovega poklica.

Med podčitnicami sta se z Vladkom shajala na skrivnem in si povedovala najlepše stvari o božičnosti.

Potreba rodi up. Šča je smelo upala, da jo nekoč povede tja. Kot ženko! Ali ga je ljubila? Ni li morda sposovala v njem samo tiste moči, ki more udejstviti njene želje? Ne bi ljubila vsakega, ki bi ji pomagal, resl jo! Uboga lastovka si je želela za solnec, da tudi ona bude mladenica, ki naj bi tvoril temelj njegovega poklica.

Morje, ti mogočno zrealo peba! Poznala je njegovo tiko veličastnost in angelsko milino, lepoto in dostenjastvenost, morje, krotko in pohlevno, ki nosi udano na svojem mehken hrbitu težke ladje; morje neizprosnega velikana v strašnem srdu, kadar utaplja svoje sovraštvo v krvi.

Vladko je postal mornariški častnik, njeno koprnenje je doseglo vrhunc.

Č, sem, ostudni rabelj, ki zvabijo svojo žrtvo na vrtoglavje višine; hinavec, ki skrivaš pred njenim hrejenjenjem polnim pogledom reže, če prepade pod meglo upa!

Teta je bila opazila spremembeno na njej in je rohnila. V hčeri je sovražila mater. Pričakovala je do seglo vrhunc.

"O, sem, ostudni rabelj, ki zvabijo svojo žrtvo na vrtoglavje višine; hinavec, ki skrivaš pred njenim hrejenjenjem polnim pogledom reže, če prepade pod meglo upa!"

Teta je bila opazila spremembeno na njej in je rohnila. V hčeri je sovražila mater. Pričakovala je do seglo vrhunc.

"O, da bi bila jaz že od vsega začetka tui! Tako pa, bogče, če ni že prepozno, če ni ves moj trud zmanj."

Trdo so trkale te besede na

mehko srce; besede, njeni duši tako tuje.

Brat pa ji ni rekel: "Saj je tudi moj otrok!" Kajti zgodilo bi se lahko bilo, da bi mu odgovorila kakor že večkrat: "Seveda, ti pa ti! Kadar hočeš pa je tudi tvoj!"

Zato je molčal. Emilija pa je omrzljivost te ženske dušila. Toda lahko je trpeti človeku, ki upa.

Olga se je oziral na njo. Ležala je mirno in dihalo težko. Ali je to ona mladenka na sliki? Oni obratzek? Edine oči so ostale neizpremenjene in že v te je legla neka zamolkljost. Morda zato, ker zroči tretjo sliko.

(Dalje prihodnjek.)

Dolžanski list je značil, s katero naredite se in širite svoje glavnice, bila hrošč, pogovarjala se z metulji. Vmes se je smeja, la, kot je Olga že davno ni čula.

"Emilija, danes te" ne poznam."

Odgovorila ni na to, najbrž zato ne, ker odgovora ni vredna. Bilo je pač veselje brez vzroka, tisto veselje, ki ga nalije čash in nevidna roka z nebes v bolna srca.

(Dalje prihodnjek.)

Janko Teban:

Sredi noči.

Rosna je bila trava in mrsle kapljice so se vzpenjale po nogah, da so odrevene, kakor bi bile zazidane v ledu. Iz gozdov so se rogate počasti, strašne v svojem tihem molku, zvezde z jasnega neba, črada tulečih, lačnih volkov. Dve misli enega telesa sta plavali po livadi, kakor dva bela golobi, oči v vrtoglavji visočini — dve utvi.

Zadeli sta druga ob drugo in nista se našli. Njih krila so bila umazana, ker je iz njih dihala, bruhala strast trenutka.

Od severa je potegnila burja, kosti so začlepale v mrazu, dve bitiji sta iskalni v objemu topote, tam daleč na poljanu pa je zajokalo:

"Nisem te razumela. Tako zmedeno govorš. Zakaj mi odpriš novje, nepoznane svetove? Čutim, da se lepi, pa se jih bojim, kakor črnh počasti tam za temni smrokami, v njih tihem zanijevljen molku. Pusti me v moj pristopi samoti. Tam dol v dolini, kjer gore plinove svetilke, poginem in črna bo tvoja duša, brez pokoja bo tavala, ako vtrgnas cvetko, ki bo brez življenja zvezela v tvoji gumbnici ob vročih žarkih pekočega solnca."

Dve misli sredni noči, ki se nista našli.

"Poljubi me . . . Že zdaj . . . Dosti je! Pojdil . . ."

"Dolga je še pot v dolino in temna je pod. V jarku čakajo iskalni, raztrgajo te. Priljubi potem iz doline ljudje, z novimi svetovi v dnuh; ter te našli krvavečega na rosnih poljan, bele rokavice bina umazala rdeča tekočina, moja duša pa bi plakala sred gospodov po izgubljeni sreči, ki jo niti poznala nisem, samo čutila sem njeni bližino.

"Preveč bi jo bilo in prekmahu bi mislu. Trajala bi samo trenutek bi mislu. Trajala bi samo trenutek in brido bi bilo spoznanje, ko bi izprevidel, da si se varal — kruto varasi."

"Pojdil in posobi . . ."

Dve misli, dve utvi enega telesa sta plavali po livadi in se nista našli. Iz gozdov so se rogate počasti, z neba črada lačnih volkov in žakali so tulili v jarku.

Jaz pa sem odšel akcionjene glave v dolino.

zor. Prišel je dan, podoben prejšnjemu dnevu: Roman je bil dobre volje, amejal se je, vesel je bil, kakor da nima ničesar, kar bi prikral. Nikoli ni govoril, kje je bil zvečer v ponoc; nikoli ni pripovedoval, da ima skrb, nikoli ni delal načrtov, kaj bo jutri in pojutrišnjem. Če je bila vesela ura, solnce, prijeten dan, če se mu je dekleto zasmehalo v obraz, če je Tilda privesala svečel, bel predpasnik čez oblike, vse je užival, kakor uživa otrok, ki skače v gozdu in trga jazode ob stezi.

Tilda je molčala, nič ni izpravevala, kakor da ničesar ne ve; delala se je, kakor da je vse prav; kakor da je od nekdaj vedela, da njenega moža ne bo večerih doma in se bo vračal že le pozno po polnoči.

Oglasaš se je v njej novo bitje. Mala se je komaj nerodno in ljubko postavljala na svoje debelne nožice, jecijala dražestno prve kratke, nerazločne in sladke besede, in že je morala privajati Tilda perlice za drugega otroka. Ni bila starša še devetnajst let in včasih se je jo stočilo v dnu nad seboj, nad brezkrščenim čisto mladostjo, ki je že ostajala za njo. Že so obstopile telke skrbni njeni pot in na ramah je občutila breme, skoraj pretežko za njena mlada leta.

Roman je začel vabiti svoje prijatelje tudi na dom. Zbirali so se zvečer in Tilda jih je pogostila, kakor je vedela in znala. Po večerji so se vrstile zdravice. Iskrečni oti in z donečimi glasovi so nadzdravljali gostje domovini, ženstvu in idealom. O Bismarcku se je ovorilo in o Adriji; velika hrabrost je bila v njihovih glasovih in mnogo so obetali domovini: delo, poštovanje, živo, rdečo, vročo, srčno kri. Ali namesto kri je teklo vino po misi. Kadar so se malo navdušili, so zapeli, tudi o domovini, o ženstvu, o ljubezni, luni in zvezdah. Trudna in media je sedela Tilda med njimi in po cele ure nje izpregovorila besede. Še zapazili niso in kader je eda spatl, vsa slaba in počitka potrebna, je ni nihče pogrešal.

"Lena je, ali dolgočasna," to je bila njihova sodba. Nikdar se ni nihče izmed njih izpraveval, kaj misli mlada, resna in malobesedna gospa o njihovih zabavah, kaj misli o svojem možu, ali je zadovoljna v zakonu ali ne. Brez prigovora je drugi dan z Lizo pospravila nereditno sobo, razvlečene stole, namočila z vinom polite namizne perte in sevičje, umila steklenice, očedila popljuvan in s čiki nametani pod . . .

Pozivam je rodila sina. Bil je popolnoma pobeden očetu, kakor izrezan; nič Tildinega ni imel na sebi.

To pot Tildine mati ni mogla priti. Stari Ribič se je bil nevarno prehladol in je ležal v pljušči, mati mu je morsala streli.

Ali Liza je skrbno negovala Tilda in ob otroku; vse je bilo v redu in hiši, mlada mati je bila pravzaprav.

Vstala je in stopila k oknu. Ob mesecini je strmela ven, ob jasnih nočeh, razsvetljenih samo od zvezd, ob viharju in dežju; ničesar ni razločila, samo črno, grozeče in skrivenostno temo in vendar je streljana ven proti vasi. Otrok se je prebudi, podujala ga je, previla in legla v posteljko spati. Ah nič več ni hotel zatisniti spanec njihnih trudnih oči. Zopet je vstala in šla k oknu gledat in poslušati. Včasih je daleč spodaj zalajal pes, visoko in razločno. Pozvala je glas: to je bil Romanov pes; vedela je, da se vraca mož domov. Legla je in prituhnila se je, da bi mislil, da spi ko pride.

Dolge noči so bile to, počasi so se pomikale k

Dolžanski list je značil, s katero

naredite se in širite svoje glavnice,

Naročite se in širite svoje glavnice,

silo "Prosvoj".

KNJIGE**Knjizevne Matice S.N.P.J.**

Knjizevna matica Slovenske narodne podporne jednotne je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Slovensko-angloška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena \$2.00 s poštino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletariata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.00 s poštino vred.

Zajedalci. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.75 s poštino vred.

Zakon biogeneze. Spisal Howard J. Moore, poslovil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge naturne zakone in pokazuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštino vred.

Zadnjih dveh knjig, naročeni skupaj, dobite za tri dolarje. Vse štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročite, s katerimi je poslati denar, sprejema.

Knjizevna Matica

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

**IMAM NA ZALOGI PRAVE
LUBASOVE HARMONIKE**

tri in štirinajsta dvakrat, trikrat in štirikrat ugodne, nemile, krasne in chromatične, kakor tudi hevitske in harmonike.

Imam tudi prave STAROKRAJSKE KOSE

četrti in peti v ročno iz svetovno znane tevarne SENSENWERK-KRISHOF v Starejšem, v dolgesi od 25 do 28 inčev, po ceneh 25.00, 26.00, 27.00 in skupaj ali vred po \$12.00. Klepinino orodje, dvoje vrste, po \$10.00, arpa na klepinjo po 75c. BERGANO brusilni kmet, najboljši vrste po 40c.

Pri teh vseh je potrebna več vred: z naročilom vred je poslati tudi denar vnaprej. Radi kar vredno je poslati rojake, ki ne ih se naročili od mena.

ALOIS SKULJ, 323 Epsilon Place, Brooklyn, N. Y.

POTNIŠKI ODDELEK**BANČNEGA ZAVODA EMILA KISS-A**

NEW YORK CITY
133 SECOND AVE.

Najboljša prilika za direktno potovanje v domovino v 12 dneh preke Dubrovnika v Trst s parniki

Junija 30. PRES. WILSON, cena \$102.50

Junija 30. TUSCANIA, cena \$105.00

in vojni davek \$5.00.

Kadar namieravate potovati, mi takoj naznamite in jaz vam prekrim prostor.

</